

§ 92

Liikenneliikelaitoksen lausunto kilpailun avaamisesta Etelä-Suomen taajamajunaliikenteessä

HEL 2017-012293 T 08 00 00

Lausunto

Helsingin kaupungin liikenneliikelaitos päätti antaa seuraavan lausunnon kaupunginhallitukselle Liikenne- ja viestintäministeriön (LVM) lausuntopyyntöön kilpailun avaamisesta Etelä-Suomen taajamajunaliikenteessä.

Hallitus päätti rautateiden henkilöliikenteen kilpailun avaamisen keskeisistä linjauksista keväällä 2017. Käytännössä kilpailun avaaminen tarkoittaa sitä, että markkinoille tulon esteitä puretaan ja VR:n yksinoikeudesta liikennöidä Suomen rataverkolla luovutaan ensi vuosikymmenellä, jotta rautateiden henkilöliikennemarkkinoille voi tulla muitakin toimijoita. Uudistuksen tavoitteena on parantaa rautatieliikenteen palvelutasoa ja asiakaslähtöisyyttä sekä kasvattaa junaliikenteen osuutta henkilöliikenteessä. Tavoitteena on lisätä ja monipuolistaa palvelujen tarjontaa vastaamaan nykyistä paremmin eri asiakasryhmien tarpeita.

Kilpailun avaaminen aloitetaan Etelä-Suomen taajamaliikenteestä koskien liikenne- ja viestintäministeriön ostamaa ja velvoittamaa liikennettä, jota operoidaan lähijunaliikennekalustolla. Etelä-Suomen taajamajunaliikenteen kilpailutettava kokonaisuus koskee seuraavia yhteysvälejä:

- Tampere Helsinki-taajamajunaliikenne (R-juna)
- Järvenpää Helsinki ja Hyvinkää Helsinki
- Helsinki Lahti
- Riihimäki Lahti
- Kotka Kouvola

Kilpailutettava kokonaisuus ei koske intercity- ja pendolino-yhteyksiä, joita operoidaan kyseisellä alueella. Etelä-Suomen taajamajunaliikenteen kilpailutuksen aikataulu yhteensovitetään Helsingin seudun liikenteen (HSL:n) lähijunaliikenteen kilpailutuksen kanssa. Tavoitteena on, että Etelä-Suomen taajamajunaliikenteen kilpailutettu liikennöinti alkaa kesäkuussa 2022.

HKL tuottaa HSL:lle raitio-, metroliikenteen ja Suomenlinnan lauttaliikenteen sekä Helsingin alueella myös joukkoliikenteen infraan liittyvät palvelut. HKL:llä on Helsingin metro- ja raitioliikenteen tuottajana sekä asema- ja raitainfrastruktuurin omistajana merkittävä rooli raideliiken-

07.12.2017

teen ympäristön houkuttelevuuden ja toimivan hyvin hoidetun infran onnistumisen varmistajana.

HKL:n tavoitteena on kestävien kulkumuotojen osuuden kasvattaminen pääkaupunkiseudulla. HKL näkee positiivisena LVM:n tavoitteet parantaa rautatieliikenteen palvelutasoa ja asiakaslähtöisyyttä. Toimivat joukkoliikenneyhteydet ovat edellytys kaupunkiseutujen kestäväälle kasvuille. Lisäksi joukkoliikenteen palveluiden kustannustasoa, laatua ja tarjontaa tulee kehittää siten, että se tarjoaa houkuttelevan vaihtoehdon yksityisen auton käytölle. Mm. digitalisaation hyödyntäminen entistä voimakkaammin joukkoliikenteessä mahdollistaa uusien, yksilöllisten palveluiden tarjoamisen matkustajille.

Lähijunaliikenteen kilpailutuksessa - ja joukkoliikenteen hankinnassa yleisesti - tulisikin luoda sen kaltaisia mekanismeja, jotka kannustavat liikenteen tarjoajaa kehittämään palveluitaan asiakaslähtöisesti ja oma-aloitteisesti. HKL haluaa kuitenkin tuoda esiin sen, että joukkoliikenteen järjestämisessä tulee luoda sellaisia hankintakokonaisuuksia, jotka mahdollisimman vähän luovat haitallisia rajapintoja joukkoliikenneinfrastruktuurin, -kaluston ja liikenteen operoinnin välille.

Joukkoliikenteen hankinta tulisi toteuttaa mallilla, joka suurimmalla varmuudella varmistaa joukkoliikenteen tuottamisen yhteiskunnalle edullisimmalla, laadukkaimmalla ja vastuullisimmalla tavalla. Tällöin huomioon tulee ottaa operoinnin välittömän kustannustehokkuuden lisäksi myös operoinnista infrastruktuurin elinkaarelle aiheutuvat kustannukset sekä hankinnan transaktiokustannukset itse hankintaan sekä sopimusten hallinnointiin ja johtamiseen liittyen.

Edellä olevan perusteella, mikäli julkisen liikenteen tuottaja pystyy osoittamaan luotettavasti sen liikenteen tuotannon kustannustason alitavan avoimella kilpailulla saavutettavissa olevan tason, voi suorahankinta tällaisessa tapauksissa olla perusteltua. Näin säästetään mm. hankinnan ja liikenteen aloittamisen kustannuksia sekä vähennetään epävarmuuksia koskien liikenteen aloitusta. HKL on esimerkiksi johdonmukaisesti kehittänyt omaa palvelutasoaan ja kustannustehokkuuttaan 2000-luvun alusta lähtien. Käynnissä oleva mittava operatiivisen tehokkuuden kehitysohjelma tähtää metro- ja raitioliikenteen operoinnin sekä infran hallinnan kustannustehokkuuden parantamiseen 10 prosentilla vuoteen 2020 mennessä. Tällöin HKL on kansainvälisten benchmarking-tutkimusten perusteella taloudelliselta suorituskyvyltään eurooppalaisen markkinan parhaalla tasolla.

Suorahankintaa tukevat ns. avoimen kirjan sopimukset mahdollistavat samalla tämän kaltaisen liikenteen tuotannon kustannusten kehityksen seurannan ja säästöjen tuloutumisen yhteiskunnalle.

07.12.2017

Käsittely

Merkittiin, että esittelijä täsmensi esitystään muuttamalla esityslistan sivun 12 esittelijän lausuntoehdotusosan kahdeksannen kappaleen ensimmäisen lauseen kuulumaan seuraavasti:

Joukkoliikenteen hankinta tulisi toteuttaa mallilla, joka suurimmalla varmuudella varmistaa joukkoliikenteen tuottamisen yhteiskunnalle edullisimmalla, laadukkaimmalla ja vastuullisimmalla tavalla.

Johtokunta päätti antaa kaupunginhallitukselle esittelijän täsmennetyn esityksen mukaisen lausunnon.

Esittelijä

yksikön johtaja
Karoliina Rajakallio

Lisätiedot

Karoliina Rajakallio, yksikön johtaja, puhelin: 310
karoliina.rajakallio(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Lausuntopyyntö

Kaupunginkanslia on pyytänyt HKL:n lausuntoa kaupunginhallitukselle 22.12.2017 mennessä.

Esittelijä

yksikön johtaja
Karoliina Rajakallio

Lisätiedot

Karoliina Rajakallio, yksikön johtaja, puhelin: 310
karoliina.rajakallio(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano